

## บทที่ 1

### บทนำ



## ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สังคมที่กำลังเป็นอยู่ทุกวันนี้ มีความแตกต่างไปจากสังคมในอดีตเป็นอย่างมาก โดยที่สังคมปัจจุบันมีเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยง แต่ละสังคมที่เคยมีความแตกต่างและแยกกันอยู่ให้เหมือนเป็นสังคมเดียวกัน กลายเป็นโลกที่ไร้พรมแดน เกิดการไหลของวัฒนธรรมจากประเทศที่เจริญกว่าไปยังประเทศที่ด้อยพัฒนา การไหลของวัฒนธรรมทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาก้าวไปอย่างรวดเร็ว รวมทั้งทำให้เกิดรูปแบบของวิถีชีวิตแบบใหม่ขึ้นในสังคม

กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้โลกกลายเป็นหมู่บ้านเดียวกันนี้ เรียกว่า กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ธีรยุทธ บุญมี (2538 : 47) ได้อธิบายเกี่ยวกับกระบวนการโลกาภิวัตน์ไว้ว่าเป็นกระบวนการซึ่งโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศในซีกโลกตะวันตก กำลังเปลี่ยนยุคสมัยครั้งสำคัญ ดังนี้

1. เศรษฐกิจอุตสาหกรรม (industrial economy) มาเป็นเศรษฐกิจหลังอุตสาหกรรม (Post- Industrial Economy) และเป็นระบบเดียวกันทั้งโลก (standardization)
2. สังคมสมัยใหม่ มาเป็นสังคมหลังสมัยใหม่ (Modern Society to Post - Modern Society) ระบบความคิด หรือ อุดมการณ์ของผู้คนกำลังปฏิบัติตนเอง จากระบบความคิดสมัยใหม่ มาเป็น ระบบความคิดหลังสมัยใหม่ ( Modern Thought to Post - Modern Thought )
3. เทคโนโลยีอุตสาหกรรมที่เน้นเครื่องจักรขนาดใหญ่ มาเป็นเทคโนโลยีดิจิทัลของเครื่องคอมพิวเตอร์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นผลทำให้เกิดการปฏิวัติการสื่อสารขนาดใหญ่ ที่สามารถเชื่อมโยงโลกทั้งโลกเข้าไว้ด้วยกัน จนเหมือนเป็นหมู่บ้านโลก ( global village )
4. ระบบการเมืองปรับตัวจากระบบที่ครอบงำ ความคิดแบบรัฐ - ชาติ ( nation state ) มาเป็นระบบพรมแดนระหว่างรัฐ ลดความสำคัญลง แต่พรมแดนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ หรือ กลุ่มย่อย (subculture )ทวีความสำคัญขึ้น

ปัจจัยทั้ง 4 ประการนี้ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงยุคสมัยของโลก ทำให้เกิดความคิด ทักษะคติ วัฒนธรรม วิถีชีวิต แฟชั่น จิตวิทยาของมนุษย์ เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก สิ่งเหล่านี้จะปรากฏเด่นชัด ในอเมริกา ยุโรป ญี่ปุ่น เป็นหลัก และติดตามมาด้วยประเทศอุตสาหกรรมใหม่ทางเอเชีย และประเทศล้าหลังอื่น ๆ

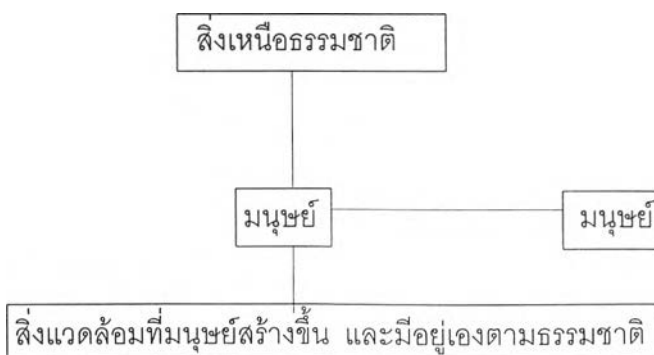
สังคมไทยเองก็ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกเป็นอย่างมาก นโยบายการพัฒนาของประเทศที่มุ่งเน้น การพัฒนาให้เกิดความทันสมัยตามมาตรฐานของโลกตะวันตก ซึ่งเป็นแนวคิด การพัฒนาในเชิงวัตถุนิยม

หากพิจารณาถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคม กับสิ่งแวดล้อม จะพบว่า ไม่ว่าเทคโนโลยีความเจริญก้าวหน้าต่าง ๆ จะเป็นไปอย่างไร ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ก็ยังคงเป็นอยู่ในรูปแบบ 3 มิติ คือ (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. 2533 :1-3)

1. ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกันเอง ซึ่งความสัมพันธ์ในมิตินี้มีอยู่หลายด้าน เช่น ความสัมพันธ์ในเชิงเศรษฐกิจ สังคม หรือ การเมือง เป็นต้น

2. ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ทั้งที่เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น และสิ่งที่มีอยู่เองในธรรมชาติ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ ความสัมพันธ์ในมิตินี้เกิดเนื่องมาจาก การที่มนุษย์แต่ละกลุ่มยึดถือในเรื่องบางสิ่งบางอย่าง ที่เชื่อกันว่าเป็นเรื่องของความดีความสมบูรณ์ หรือความบริสุทธิ์ยุติธรรม ซึ่งแต่ละกลุ่มก็จะยึดถือแตกต่างกันไปตามความเชื่อความเข้าใจ เช่น พุทธศาสนิกชน ก็จะนับถือ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า และพระธรรมคำสอนของท่าน ในขณะที่คริสตศาสนิกชน ก็จะยึดถือในพระผู้เป็นเจ้า พระเยซู ส่วนชาวฮินดูก็จะนับถือพระพรหม เป็นต้น นอกจากนี้ความสัมพันธ์ระหว่าง มนุษย์ กับสิ่งเหนือธรรมชาติ ยังหมายรวมไปถึงการนับถือ ผีลางเทวดา การทำพิธีกรรมต่าง ๆ ทางไสยศาสตร์



อย่างไรก็ตามแม้ว่าสิ่งเหนือธรรมชาติเหล่านี้จะเป็นนามธรรม ยังไม่สามารถที่จะพิสูจน์ได้ด้วยวิทยาศาสตร์ แต่ก็เป็นที่มนุษย์ไม่อาจปฏิเสธได้อย่างเต็มปากเต็มคำนักว่าเป็นเรื่องที่ไม่มียุติจริง ซึ่งกลุ่มบุคคลที่มีความเชื่อในเรื่องทางไสยศาสตร์ ก็ได้มีการกล่าวเอาไว้ว่า (บุญมี เมธางกูล, 2522) ไสยศาสตร์ก็เป็นศาสตร์ประการหนึ่งที่มีระเบียบวิธีการคิด การปฏิบัติ ที่แน่นอนตายตัว สามารถเรียนรู้ และพิสูจน์ได้ด้วยตนเอง เหล่าบรรดานักวิทยาศาสตร์ทั้งหลาย ที่ได้กล่าวว่า ไสยศาสตร์เป็นเรื่องงมงาย หาสาระมิได้ เป็นเรื่องหลอกลวงประชาชนนั้น มีจำนวนเท่าใด ที่ได้มีการศึกษาพิสูจน์ ทดลอง หรือมีความรู้อย่างจริงจังเกี่ยวกับเรื่องทางไสยศาสตร์ โดยส่วนมากก็ไม่เคยมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องทางไสยศาสตร์อย่างถ่องแท้มาก่อน เมื่อได้ฟังเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางไสยศาสตร์ ก็กล่าวว่าเป็นเรื่องซึ่งงมงาย ไร้สาระ ซึ่งเป็นการด่วนตัดสินใจลงความเห็น อย่างทันทีทันใด วิธีการเช่นนี้ไม่น่าที่จะเกิดขึ้นใน นักวิทยาศาสตร์ ผู้ซึ่งมีแนวคิดอยู่เสมอว่า การที่จะเชื่อในเรื่องใด หรือลงความเห็นในเรื่องใดได้อย่างถูกต้อง จำเป็นที่จะต้องมีการหาข้อมูลมาสนับสนุนให้เพียงพอ มีความรู้ในเรื่องนั้นๆอย่างถ่องแท้ จึงจะลงความเห็น หรือตัดสินใจอะไรลงไปได้

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ไม่ต่างไปจากประเทศต่างๆทั่วโลก คือ ประชาชนบางส่วนมีความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติ ซึ่งเป็นสิ่งที่ลบล้างได้ยาก แม้ว่าในปัจจุบันประเทศไทยจะได้มีการพัฒนา ไปสู่ความเจริญทางด้านวัตถุ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ บ้างแล้วก็ตาม หากแต่เรื่องความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติ ยังคงมีปรากฏให้เห็นอยู่เสมอในชีวิตประจำวัน เหตุที่ความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติ ยังคงมีอยู่ในสังคมไทย เนื่องมาจาก สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความผูกพันกับ ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม ตามหลักศาสนาพุทธ ซึ่งพื้นฐานของ ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อของประเทศไทยมีลักษณะที่พิเศษ เฉพาะตัว นั่นคือ แต่เดิมคนไทยในสมัยก่อน มีความเชื่อ และนับถือ ผีสางเทวดา ( animism ) ต่อมาเมื่อได้รับอิทธิพลของวัฒนธรรมอินเดีย ก็รับเอาคติความเชื่อของศาสนาพราหมณ์ มานับถือ คือนับถือเทพเจ้าต่าง ๆ มากมาย โดยเป็นการนับถือควบคู่ไปกับการนับถือเรื่องผีสางเทวดาแบบดั้งเดิม ต่อมาเมื่อได้รับเอาพุทธศาสนา มาเป็นศาสนาประจำชาติ ก็ยังมีได้ละทิ้งความเชื่อเรื่องผีสางเทวดา และคติความเชื่อของศาสนาพราหมณ์ไป แต่เป็นการผสมผสานความเชื่อเดิมเข้ากับ ความเชื่อใหม่ จน ผสมกลมกลืน มีลักษณะเฉพาะที่ไม่เหมือนที่ใด

ความเชื่อเป็นธรรมชาติที่เกิดขึ้นกับทุกคน โดยที่ความเชื่ออาจมีพื้นฐานจากข้อเท็จจริง หรือ มีพื้นฐานจากการไม่รู้เอาเอง ดังนั้นความเชื่อจึงมิได้ขึ้นอยู่กับความจริงในเชิงวัตถุวิสัยในเนื้อหา ความเชื่ออาจเป็น ความเชื่อทางวิทยาศาสตร์ ความเชื่อแบบงมงาย

และความเชื่อในเรื่องแปลกๆก็ได้ ความเชื่อเกิดจากความกลัวในสิ่งที่มีอำนาจเหนือมนุษย์ และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่ทราบสาเหตุ เพราะมนุษย์เรา เมื่อต้องเผชิญเข้ากับภัยพิบัติ ก็เกิดจากความกลัว หรือ ความไม่แน่ใจขึ้น ก็จะทำการวิงวอนต่อสิ่งที่คิดว่ามีอำนาจพอที่จะช่วยเหลือได้ โดยเชื่อว่า สิ่งที่ทำกรวิงวอนนั้นจะแสดงอิทธิฤทธิ์ ปาฏิหาริย์ ช่วยเหลือตนเอง นอกจากนี้แล้วความเชื่ออีกประการหนึ่งที่มาควบคู่ไปกับเรื่องความเชื่อเรื่องผีสังเทวดาคือ ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ (superstitions) คือ ความเชื่อในสิ่งที่ยังไม่สามารถหาเหตุผลทางวิทยาศาสตร์มาอธิบายได้ โดยเข้าใจว่าเป็นสิ่งที่เหนือธรรมชาติ เป็นสิ่งลึกลับ (เพ็ญศรี ดูก, 2526 ; 73) ไสยศาสตร์มีรากฐานอยู่ที่ความเชื่อ ความศรัทธา ไม่เกี่ยวข้องกับปัญญา เนื่องจากการที่คนเรา ยังไม่สามารถที่จะรู้ เข้าใจในสิ่งต่างที่มีอยู่ในธรรมชาติ ได้อย่างครบถ้วน อะไรที่เราไม่รู้ หรือ หาเหตุผลมาอธิบายไม่ได้ เราก็มักให้เป็นเรื่องราวของ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ผีสังเทวดา

ความเชื่อที่เป็นรากฐานของไสยศาสตร์ สามารถที่จะแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้ (กิ่งแก้ว อุตถากร, 2519)

1. ความเชื่อเรื่องบุคคล ได้แก่การตั้งชื่อ วิญญาณ การตายแล้วเกิดใหม่
2. ความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ได้แก่ เทพเจ้า เทวดา เวทมนต์คาถา
3. ความเชื่อเรื่องสิ่งเวดล่อม และปรากฏการณ์ธรรมชาติ พฤติกรรมสัตว์ต่างๆ
4. ความเชื่อเรื่องโชคลาง ฤกษ์ ได้แก่เรื่อง ฤกษ์ยามยามเหมาะะ ผีงทำรัง จิ้งจกทัก
5. ความเชื่อเรื่องความฝัน ได้แก่การทำนายฝัน
6. ความเชื่อเรื่องเครื่องรางของขลัง ได้แก่ พระเครื่อง ผ้ายันต์ ว่าน ตะกรุด
7. ความเชื่อเรื่องภูติผีปีศาจ
8. ความเชื่อเรื่องนรก สวรรค์
9. ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ หมอดู
10. ความเชื่อเรื่อง ฮวงจุ้ย

แม้ว่าสังคมจะก้าวหน้าพัฒนา ไปเพียงใด แต่ความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติ หรือไสยศาสตร์ (Superstitions) ก็ยังคงแพร่หลาย มีอิทธิพลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตของประชาชน โดยการกล่อมเกล่า การโน้มน้าวให้เชื่อโดยประสบการณ์ ในประเพณี พิธีกรรม และคำอธิบายในเชิงการวางเงื่อนไขให้เชื่อมาตั้งแต่วัยเด็ก ความเชื่อทางไสยศาสตร์ของมนุษย์ มีปรากฏอยู่อย่างต่อเนื่อง เพียงแต่ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ หรือเชื่อ อยู่ นั้น มองไม่ออกว่าเป็นความเชื่อทางไสยศาสตร์ คิดว่าเป็นความเชื่อที่ถูกต้อง มีเหตุผลเพียงพอ ตัวอย่างเช่น การนำ

พระเครื่องมาแขวนคอ ถ้าเป็นการเอามาแขวนเพื่อความเป็นสิริมงคล หรือเพราะว่าเป็นพระที่มีความศักดิ์สิทธิ์ มีชื่อเสียงด้านเมตตามหานิยม หรือแคล้วคลาด ปลอดภัย ฯลฯ แล้วละก็นั่นก็เป็นความเชื่ออย่างไม่มีเหตุผล เพียงแต่คนทั่วไปไม่คิดว่าจะเป็นความเชื่ออย่างไม่มีเหตุผล ถ้าเป็นการแขวนพระเครื่องด้วยความเชื่ออย่างมีเหตุผลแล้ว จะต้องเป็นการแขวนอย่างรู้จักในพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์โดยแท้จริง เป็นการแขวนไว้เพื่อเป็นเครื่องเตือนสติให้กระทำความดี ละเว้นความชั่ว และทำใจให้บริสุทธิ์ อยู่เสมอ

สังคมประกิต(Socialization) นับเป็นกระบวนการหนึ่งที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดความเชื่อทางด้านไสยศาสตร์ ให้แก่สมาชิกใน สังคม เมื่อคลอดออกมาแล้ว เราก็เริ่มเข้าสู่ระบบของไสยศาสตร์ ตามที่พ่อแม่ผู้ปกครองของเราเชื่อถืออยู่ เราถูกทำให้เชื่อตามที่พ่อแม่ ผู้ปกครองด้วยการอบรม เลี้ยงดู พิธีกรรม ประเพณีวัฒนธรรม รวมทั้งพฤติกรรมการเล่นแบบพ่อแม่ ผู้ปกครอง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ถูกปลูกฝังในตัวเราตั้งแต่เด็ก และบ่มเพาะขึ้นเรื่อย ๆ ตามวันเวลา เมื่อเข้าถึงวัยศึกษาเล่าเรียน ความเชื่อก็ได้รับการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนกัน จากเพื่อน จากครอบครัวของเพื่อน และจากโรงเรียน เมื่อจบการศึกษาออกไป ระบบสังคมและสื่อมวลชน ก็จะเป็นตัวปลูกฝังเรื่องความเชื่อต่อไป

ถึงแม้ว่าการศึกษาจะสอนให้คนมีปัญญา รู้จักใช้ความคิด และรู้จักใช้เหตุผลในการกระทำเรื่องราวต่าง ๆ แต่ก็ปรากฏว่า มีผู้ที่ได้รับการศึกษามาเป็นอย่างดีจำนวนมาก ยังคงมีความเชื่อทางไสยศาสตร์อยู่ เหตุผลประการหนึ่งน่าจะมาจากการที่ ไสยศาสตร์หรือความเชื่อบางประการ ยังไม่สามารถหาหลักเหตุผลทางวิทยาศาสตร์มาอธิบายได้ และมูลเหตุที่สำคัญอีก 2 ประการ คือ ความกลัว เช่น กลัวผี กลัวภัยพิบัติ และอุบัติเหตุต่าง ๆ และความ ต้องการ เช่น ต้องการชัยชนะ โชคลาภ ความปลอดภัย ซึ่งทั้ง 2 ประการ นี้ เป็นเหตุผลขั้นมูลฐานในการดำรงชีวิต ดังนั้นแม้ว่าโลกจะมีการเปลี่ยนแปลง พัฒนาก้าวหน้าไปอย่างไรก็ตาม แต่เมื่อคนมองว่า เทคโนโลยี และความเจริญก้าวหน้าต่าง ๆ ไม่สามารถที่จะให้ความคุ้มครอง ให้ตนเองหรือครอบครัวปลอดภัย และสามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างครบถ้วนถูกต้องแล้วละก็ ความเชื่อทางไสยศาสตร์ ก็จะต้องยังคงอยู่ในสังคมต่อไป

แม้ว่านักวิชาการบางท่านจะกล่าวว่า สังคมไทยในปัจจุบันยังมีได้ก้าวเข้าไปถึงสังคมยุคหลังสมัยใหม่ (Post - Modern Society) แต่ผู้วิจัยมองในมุมที่ว่า สังคมยุคหลังสมัยใหม่เป็นสังคมที่การสื่อสาร เทคโนโลยีทางการสื่อสาร มีบทบาทที่สำคัญอย่างมาก ซึ่งจะใกล้เคียงกับแนวความคิดเรื่องสังคมยุคข่าวสารข้อมูล (Information Age) ที่ข่าวสารข้อมูลเป็นปัจจัย

ที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ ถึงแม้ว่าโดยรวมของสังคมไทย ยังมีได้ก้าวเข้าถึงยุคหลังสมัยใหม่ แต่ในกลุ่มของผู้ที่มีการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และแวดวงวิชาการ กลับเป็นกลุ่มที่ก้าวเข้าไปถึงขั้นของสังคมยุคหลังสมัยใหม่แล้ว โดยดูได้จากคนที่คนกลุ่มนี้ ให้ความสำคัญกับการสื่อสาร เทคโนโลยีทางการสื่อสาร ข่าวสารข้อมูล และคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นเทคโนโลยีทางการสื่อสารแบบใหม่ ที่สามารถที่จะสร้างวัฒนธรรมเทียม (Pseudo Culture) ขึ้นมาได้ รูปแบบของวิถีชีวิต เปลี่ยนแปลงไปจากรูปแบบเดิม เช่น การสั่งซื้อของทางโทรศัพท์ หรือทางอินเทอร์เน็ต การเรียนทางอินเทอร์เน็ต การมีเพื่อนพูดคุยทางอินเทอร์เน็ต การใช้เวลารว่างโดยการการเล่นวิดีโอเกมส์ ซึ่งเป็นการหลีกหนีออกจากโลกของความเป็นจริงที่มีความสับสนวุ่นวาย ไม่สามารถเป็นในสิ่งที่อยากเป็น หรือทำในสิ่งที่อยากทำ แต่ในวิดีโอเกมส์ หรือเกมส์คอมพิวเตอร์ต่างๆ ได้มีการออกแบบมาให้มีความเหมือนจริง บางครั้งเป็นรูปแบบสามมิติ การชมภาพยนตร์ ก็มีรูปแบบที่เป็นโรงภาพยนตร์ที่เป็นแบบโลกจำลอง (simulator) ในแง่ของโหราศาสตร์ การดูดวง ในอดีตผู้ที่ต้องการที่จะดูดวงจะต้องเดินทางไปหาหมอดูด้วยตัวเอง เพื่อขอรับการทำนายทายทัก แต่ในปัจจุบันนี้ ด้วยความเจริญทางเทคโนโลยี ก็ทำให้มีการบันทึกคำทำนาย ออกมาเป็นเทปบันทึกเสียง จำหน่ายให้แก่ผู้ที่สนใจ หรือมีการทำนายทายทักด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ฯลฯ สิ่งต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาข้างต้น ตรงกับลักษณะของสังคมยุคหลังสมัยใหม่ นั่นเอง

จากรูปแบบของวิถีชีวิตสมัยใหม่ ทำให้สภาพชีวิตของนิสิตนักศึกษาในปัจจุบันนี้ ต้องเผชิญกับ ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวัตถุอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยี และวิชาการสมัยใหม่ จากซีกโลกตะวันตก แพร่ขยายเข้ามายังประเทศไทย โดยอาศัยเทคโนโลยีการสื่อสาร และส่งอิทธิพลครอบงำสังคมไทย วัฒนธรรมประการหนึ่งที่ส่งผลกับสังคมไทยก็คือ วัฒนธรรมบริโภคนิยม ซึ่งทำให้สังคมเกิดการแข่งขันในทุก ๆ ด้าน เริ่มตั้งแต่เมื่อเด็กเกิดมาก็ต้องแย่งที่เรียน จุดมุ่งหมายของการศึกษา เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เพียงเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการออกไปทำงานในอนาคต กลายเป็นการลงทุนชนิดหนึ่ง ที่รอเวลาเมื่อจบการศึกษา แล้วก็ต้องทำงานให้คืนทุนด้วยการเลือกทำงานในหน่วยงานหรือองค์กรที่ดี มีเงินเดือนสูง จากสภาพการแข่งขันทำให้เกิดความกดดันดังกล่าวทำให้นิสิตนักศึกษาเกิดความกังวลในการแข่งขันกันเรียนหรือการทำงาน เมื่อเกิดความกังวลหรือความไม่แน่ใจ นิสิตนักศึกษาก็หันไปหาที่พึ่งทางใจ นั่นคือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย เกิดการบนบานศาลกล่าว การดูหมอล ดูดวง เพื่อสร้างความมั่นใจในอนาคตของตนเอง ประกอบกับการที่สื่อมวลชนทุกแขนงต่างก็นำเสนอเกี่ยวกับความเชื่อทางไสยศาสตร์ ด้านต่าง ๆ อยู่เสมอ

ไม่ว่าจะเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หมอคุณชื่อดัง ปราชญ์การณณ์เหนือธรรมชาติต่าง ๆ ฯลฯ ยิ่งเป็นการสร้าง กระแสความเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์ให้กับนิสิตนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น มีนิสิตนักศึกษาจำนวนเท่าใด ที่ไม่เคยบนบานศาลกล่าวต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ในเรื่องการเรียน การสอบเข้า การสมัครงาน ฯลฯ เลยมีใครที่ไม่เคยดูดวง ดูลายมือบ้าง กล่าวได้ว่าเป็นจำนวนน้อยมาก ในขณะที่สังคมกำลัง พัฒนาก้าวไปสู่ความเป็นสมัยใหม่ แต่แนวความคิด ค่านิยม ความเชื่อ และพฤติกรรม ของนิสิตนักศึกษาซึ่งเป็นสมาชิกของสังคม กลับสวนทางกับความเป็นสมัยใหม่ นั่นคือความ เชื่อถือโชคลางมีมากขึ้น อันเป็นประเด็นที่น่าทำการศึกษเป็นอย่างยิ่ง ว่าระดับความเชื่อทาง ไสยศาสตร์ในปัจจุบันเป็นอย่างไร และมีส่วนสัมพันธ์กับกระบวนการสังคมประกิต และการ เปิดรับสื่อมวลชนอย่างไร

ผู้วิจัยมีความสนใจเกี่ยวกับความเชื่อทางไสยศาสตร์ในกลุ่มนิสิตนักศึกษา โดยเป็น การทำการวิจัยที่สืบเนื่องมาจากการศึกษาวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับ สื่อมวลชน ความเชื่อทางศาสนา และความทันสมัยของนิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพฯ" ของ มณฑาวดี พูลเกิด แต่มุ่งในเรื่องของความเชื่อทางไสยศาสตร์ อันเป็นผลมาจากกระบวนการ สังคมประกิต และการเปิดรับสื่อมวลชน โดยมีกรอบการศึกษาเป็นเรื่องของการเปลี่ยนยุคสมัย ของสังคมปัจจุบัน โดยมีรายละเอียดของการศึกษาดังต่อไปนี้

## ปัญหานำวิจัย

1. ความเชื่อทางไสยศาสตร์ของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นอย่างไร
2. ปัจจัยทางประชากรของนิสิตนักศึกษา มีความสัมพันธ์กับระดับ ความเชื่อทาง ไสยศาสตร์ หรือไม่
3. กระบวนการสังคมประกิตมีความสัมพันธ์กับความเชื่อทางไสยศาสตร์ หรือไม่
4. การเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับระดับความเชื่อทางไสยศาสตร์ หรือไม่

## วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อหาความสัมพันธ์ ระหว่าง

1. สังคมประกิต กับความเชื่อทางไสยศาสตร์
2. การเปิดรับข่าวสารกับความเชื่อทางไสยศาสตร์
3. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ กับความเชื่อทางไสยศาสตร์
4. เพื่อทราบถึงระดับความเชื่อทางไสยศาสตร์ ของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

ในเขตกรุงเทพฯ

## ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และ เอกชน ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

## สมมุติฐานในการวิจัย

1. ความเชื่อทางไสยศาสตร์ของนิสิตนักศึกษา ระดับอุดมศึกษาในสังคมยุคปัจจุบันอยู่ในระดับสูง
2. ความเชื่อทางไสยศาสตร์ของนิสิตนักศึกษามีความสัมพันธ์กับกระบวนการสังคมประกิตจากครอบครัว
3. ความเชื่อทางไสยศาสตร์ของนิสิตนักศึกษามีความสัมพันธ์กับกระบวนการสังคมประกิตจากกลุ่มเพื่อน
4. ความเชื่อทางไสยศาสตร์ของนิสิตนักศึกษามีความสัมพันธ์กับกระบวนการสังคมประกิตจากตัวแทนทางศาสนา
5. ความเชื่อทางไสยศาสตร์ของนิสิตนักศึกษามีความสัมพันธ์กับกระบวนการสังคมประกิต จาก โรงเรียน
6. ความเชื่อทางไสยศาสตร์ของนิสิตนักศึกษามีความสัมพันธ์กับกระบวนการสังคมประกิต จากการเปิดรับสื่อมวลชน
7. การเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับความเชื่อทางไสยศาสตร์ของนิสิตนักศึกษา



8. นิสิต นักศึกษาที่มีลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกัน มีความเชื่อทางด้านไสยศาสตร์แตกต่างกัน

## นิยามศัพท์

1. ความเชื่อทางไสยศาสตร์ หมายถึง ความเชื่อของแต่ละบุคคลในเรื่อง โชคลาง สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความฝัน โหราศาสตร์ หมอดู ฤกษ์ปีศาจ เครื่องรางของขลัง และนรกสวรรค์
2. สังคมประกิต หมายถึง การอบรมสั่งสอน ถ่ายทอด เกี่ยวกับความเชื่อทางไสยศาสตร์ จากครอบครัว กลุ่มเพื่อน โรงเรียน ตัวแทนทางศาสนา สื่อมวลชน
3. การเปิดรับข่าวสาร หมายถึง ความถี่ในการฟัง การดู การอ่านข่าวสาร ความถี่ในการฟัง การดู การอ่าน ตามประเภทข่าวสาร จากสื่อมวลชน 4 ประเภท คือ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร
4. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ คือ เพศ ภูมิลำเนา สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว ชั้นปีที่ศึกษา คณะที่ศึกษา และ ศาสนา
5. ความทันสมัย คือ การพัฒนา ในระดับบุคคล โดยมีเกณฑ์ในการวัด ดังนี้ การรู้หนังสือ การเปิดรับสื่อมวลชน การสัมผัสกับสังคมภายนอก แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความทะเยอทะยาน ความสามารถในการคาดคะเนความรู้สึกของผู้อื่น ความเชื่อถือโชคลาง การตอบรับนวัตกรรมเร็ว มีความรู้ทางด้านการเมือง

## ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการสังคมประกิต การเปิดรับข่าวสาร และความเชื่อทางไสยศาสตร์ อันจะเป็นประโยชน์ในการกำหนดแนวทางในการสื่อสารเพื่อพัฒนากระบวนการสังคมประกิตด้านความเชื่อทางไสยศาสตร์ในสังคมที่มีความทันสมัย
2. ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อทางไสยศาสตร์ของนิสิต นักศึกษา ระดับอุดมศึกษาในยุคปัจจุบัน เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา และปรับเปลี่ยนความเชื่อที่ไม่ถูกต้องของนิสิต นักศึกษา ให้ถูกต้อง

3. ผลการวิจัยทำให้ทราบว่าสถาบันใดที่ทำหน้าที่สังคมประภิตด้านความเชื่อทางไสยศาสตร์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานหรือองค์กรที่ทำหน้าที่พัฒนาให้การศึกษาแก่เยาวชนของชาติ อันได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย ได้นำเอาผลการวิจัยครั้งนี้ไปวางแผนกำหนดแนวทางในการที่จะพัฒนาเยาวชนเพื่อให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต

4. ผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นแนวทางและข้อมูลพื้นฐานให้แก่ผู้ที่สนใจศึกษาในเรื่องของความเชื่อทางด้านไสยศาสตร์ ได้ศึกษาให้ละเอียดลึกซึ้งยิ่งขึ้นต่อไป